

SEIMO ANTIKORUPCIJOS KOMISIJOS PARLAMENTINIO TYRIMO DĖL
VALSTYBĖS POLITIKŲ IR PAREIGŲNŲ VEIKSMŲ BEI SPRENDIMŲ
NAGRINĖJANT FINANSINIŲ NUSIKALTIMŲ TYRIMO TARNYBOS PRIE VIDAUS
REIKALŲ MINISTERIJOS VADOVŲ V. GAILIAUS IR V. GIRŽADO ATLEIDIMO IŠ
PAREIGŲ APLINKYBES 2012 M. VASARIO 23 D. POSĖDŽIO NR.114-P-4

STENOGRAMA

(posėdyje dalyvavo V. Saldžiūnas)

(kalba netaisyta)

Sutartiniai žymėjimai:

KL. – kalba arba klausia Seimo narys.

[...] – praleistas posėdžio stenogramos tekstas, kuris neviešinamas.

(...) – dėl nekokybiško garso įrašo neiššifruojami žodžiai.

(*) – autoriaus pastaba po stenogramos redagavimo

[...]

KL. Taip pas mus yra gerbiamasis Vitas Saldžiūnas, taip?

V. SALDŽIŪNAS. Taip.

KL. Mums jus rekomendavo kaip vieną geriausių Lietuvoje poligrafų specialistų ir pas mus yra dominančių klausimų viską kas susiję su tyrimais poligrafu. Jeigu galima labai trumpai papasakokite apie tą procedūrą, o po to manau, kad dar turėsime klausimų. (...)

V. SALDŽIŪNAS. Ne, Vadovybės apsaugos departamentas.

KL. Vadovybės apsaugos departamente.

KL. Čia kaip mums sakė, geriausias Lietuvoje specialistas. (...)

KL. Čia meilė vienas kitam pasireiškia. Žodis svečiui.

V. SALDŽIŪNAS. Aš pasistengsiu trumpai, jeigu kas nors neaišku bus klausinėkite. Pirmiausia poligrafas, tai yra metalinė dėžutė, kuri vadinama medicininis prietaisu. Vadinasi, ant žmogaus uždedami davikliai, dabar yra nauji ir distanciniai, bet šie blogiau dirba. Bet klasikiniuose *poligrafuose* (*) uždedama ant krūtinės kvėpavimo matavimo davikliai, ant rankų uždedami elektrodai, dažniausiai. *Kartais* (*) yra uždedami yra kitokiais būdais. Tai matuoti, galvaniniam efektui arba odos laidumui. Yra matuojama keliais būdais. Gali būti, tai

yra ant žmogaus arba manžetas uždedamas ant piršto arba matuojama, kaip cirkuliuoja kraujas, *taip (*)* pulsą galima nustatyti, spaudimą. *Ši (*)* dėžutė, gali būti naudojama įvairiems tikslams. Medicininiais tikslams, tiriamiesiems tikslams. Lietuvoje, pavyzdžiui, pasakysiu, dar tarybiniais metais Palangoje dirbo jau daktaras Stankus, jis pats buvo pasidaręs tokį dalyką, bet jis užėmė visą kambarį.

Toliau. Yra antra dalis, metodika. Yra specialistas, kuris naudoja tą metodiką. (...) Vadinasi, yra dirgiklis. Dirgiklis gali būti adata, bet gali būti ir žodis, sutinkate? (...) Ir esant tam tikrai motyvaccinei sistemai. Todėl aš sakau, negalima *žaisti su poligrafu (*)*. Žurnalistai pas mane kartais ateina ir sako, pamatuok mane. Neįmanoma todėl, kad nėra streso, nėra motyvacijos, sutinkate? (...) Ir tos reakcijos gali būti, bet dažniausiai būna arba labai silpnos, arba taip sakant (...) *netinkamos įvertinimui (*)*. Bet jei yra tam tikras motyvas. Sakykime, galimybė netekti darbo, galimas dalykas, kad teismas tave nuteis, ar dar kokios nors pasekmės, motyvacija iš karto pakyla, yra jaudinimasis. Ir čia specialisto yra, kaip sakant, metodika, kuri turi atskirti nuo ko yra *reakcijos (*)*. Aš jau taip grubiai pasakoju, ten yra daug dalykų, kaip atskirti tai. Jaudinimasis yra, kaip jūs paklausite manęs, o jeigu aš susijaudinu? Taip, specialistas turi atskirti analizuodamas nuo ko yra tas jaudinimasis. Ar nuo to, kad *žmogus (*)* čia atėjo, ar dėl to, kad buvo dirgiklis. Matau yra klausimas, galima?

KL. Ne, ne aš vėliau.

V. SALDŽIŪNAS. Ar vėliau? Vėliau? Štai, yra metodikos, kur yra analizuojama ir t. t. Iš karto galiu pasakyti, aš daugiau specializuojusi kriminaliniams dalykams. Ir Lietuvoje sukūrėme, jau gal penkerius metus dirbame su savo metodika, kuri labiau tinka Europai. Amerikiečiai savo turi, bet jinai mūsų teisinei sistemai nelabai *tinka (*)* ir jau net porą kartų mane kvietėsi į Vašingtoną ir į Barseloną patys amerikiečiai, kad savo *metodiką (*)* parodyčiau. Na, jiems dar tai per anksti, kadangi ten yra visa pramonė, mokyklos, sunku pereiti prie *kitų technologijų (*)*, suprantate. Bet jau domisi. Aš galvojau, *kad (*)* jie mane sutryps, bet nesutrypė. Vadinasi, pripažįsta, galiu pasigirti. Džiugu ir man tai labai. Straipsnius rašome ir visa kita, ir jau teismuose yra pažanga (...) Lietuvoje atradome du lavonus tokiu būdu. Jie buvo žemėje, policija buvo bejėgė. Atradome nusikaltimo įrankius, daug mums pasisėkė ir įrodyti, bet teismai kaip aš sakau, sprendžia įvairiai dar šiandien. Yra 80 % teisėjų, kurie klausosi įdėmiai, domisi, 10 % – laukia kada tu išėisi ir jie *toliau (*)* savo darys, o 10 % – dirba su advokatais, kartu, kaip matosi ieško tokių formalių dalykų. Pavyzdžiui, mūsų įstatymas iš karto sakau, labai netobulas, labai prieštaringas ir visa kita, tai štai jie ieško tų formalumų kaip atmesti. Taip trumpai. Klauskite.

KL. Aš pradėsiu nuo klausimo, jeigu (...) paskutiniaisiais įvykiais čia, Lietuvoje, dėl FNTT darbuotojų, sakykite jūsų nuomone, ar įmanoma tendencingai suformuluojant klausimus, grubiai tariant, pakišti tuos, kurie yra tiriami poligrafu? Vadinasi, ar gali apsigauti poligrafas, ar gali poligrafas sureaguoti neteisingai į emocijas?

V. SALDŽIŪNAS. Yra didelė problema ir Rusijoje, ir Amerikoje kovoja su tokiais dalykais, nes už pinigus dabar daug kas baigia kursus, ten galima baigti ir greitus, ir visa kita. Ir tose šalyse yra kovojama su taip vadinamais neprofesionalais. Lenkai ir rusai įvedė tokį terminą „operator“ t. y. operatorius poligrafo ir poligrafologas. Operatoriumi vadina, kuris moka įjungti, išjungti, o poligrafologu, tai specialistas, kuris analizuoja tai, ką gavo, ką supranta nesiremiam tikrai kompiuteriu. Ten galimas ir kompiuterinis apdorojimas. Tie operatoriai, štai kompiuteris pasakė ir jie tiki. Štai tokie yra dalykai.

KL. (...) Ar gali poligrafistas (...)

V. SALDŽIŪNAS. Na, sutikime taip, pavadinkime taip. Gydytojas žiūrėdamas į prietaisą gali ir vienoki, į kitoki sprendimą priimti. Sutinkate? Na, štai. Yra specialistas, aš sakau, gali būti kvalifikuotas, gali būti nekvalifikuotas, gali būti nuteiktas kaip nors.

KL. Jeigu pavyzdžiui iniciatyva tokia, kad tarkime, jūsų paprašytų atlikti pakartotiną tyrimą, jūsų konkrečiai.

V. SALDŽIŪNAS. Čia jau yra sunkiau. Kodėl? Aš dirbu šiek tiek kitokia metodika. Amerikietiška metodika pasakysiu kuo yra gera. Nereikia pasiruošimo, jai nereikia išeities duomenų. Aš su kriminaliniais dalykais dirbu, buvo (...) *atvejai, kai (*)* man reikėjo surinkti visą informaciją tam, kad sustatyti klausimyną. Aš turiu žinoti minimaliai, kas *apie įvykį (*)* žinoma, kad būtų *taip (*)* vadinama versija, pagal mane. Versijos tam tikros. Jeigu aš tos informacijos neturėsiu aš negalėsiu padaryti. Galiu pasakyti pavyzdį. Vienai bylai ruošėmės pusę metų, na, nebuvo informacijos ir mes negalėjome daryti. Yra bylų, kurių aš atsisakiau tirti. Todėl kad man, pavyzdžiui, neteikia *pakankamai informacijos (*)*. O yra bylų, kur man nepasisekė todėl, kad man nedavė informacijos. Ir visi žinote, pavyzdžiui, su Ūsu ir Stankūnaite, sakysiu iš dalies, prokuratūra man davė per mažai informacijos ir gavosi *toks (*)* atsakymas. Ten dar dėl kitų dalykų, daug užsideda vienu metu daug dalykų į vieną *epizodą(*)*, užsidėjo, vadinama, (...) *interferencija (*)*. Todėl sunku atskirti atskirus epizodus. Bet sakau, kadangi išeities informacijos trūko, turiu pasakyti tyrimas buvo nebaigtas. Nesakau, kad blogas, bet jis gavosi nelabai geras. (...)

KL. Gerai. Rimantas.

KL. Aš noriu užduoti klausimą. Jūs dabar taip(...)

KL. Mikrofoną!

KL. (...)jūs dabar taip išgyrėte savo metodiką, kas visiškai su mano informacija nesutampa. Bet aš noriu paklausti, jūs toks specialistas

bet aš noriu paklausti, jūs toks specialistas. Ką jūs dirbote sovietiniais laikais?

V. SALDŽIŪNAS. Aš buvau (...) *radijo (*)* matavimo (...) *prietaisų mokslinio instituto (*)*.

KL. Ir kokiose pareigybėse?

V. SALDŽIŪNAS. Inžinierius buvau.

KL. Tik inžinierius? Tikrai?

V. SALDŽIŪNAS. Tik. Tikrai. Galite patikrinti. (...) Jeigu jūs domina, žiūrėkite yra straipsniai tarptautiniai (...)

KL. Aš patikrinsiu.

V. SALDŽIŪNAS. Galite patikrinti. Lenkijoje išleistas vadovėlis, prašau(...) profesoriaus. Yra, taip sakant (...) ir taip toliau su kolegomis.

KL. K. Komskis.

KL. Aš norėčiau tokį dalyką. Šiandien matome poligrafai vieno asmens, vieni rezultatai buvo neigiami, kitu atveju poligrafas tais pačiais klausimais (...)

V. SALDŽIŪNAS. Suprantat, gali būti išvis nesprendžiama, dar ir toks variantas būna. Aš nepamirėjau. Būna atveju, kai išvis nesprendžiama. Angliškai (...), nenustatyta, galimas ir toks(...)

KL. Sakykite, dar toks papildomas klausimas prieš Aureliją paklausiant. Kiek dažniausiai būna klausimų. Ar gali būti, pavyzdžiui, apklausa iš penkių klausimų?

V. SALDŽIŪNAS. Suprantat, aš nežinau kokia ten yra metodika. Mano metodika išvis kitokia yra, kur gali būti iš penkių? Klausimas yra ir į tą klausimą aš *pateikiu (*)* atsakymų variantus. Tai yra visai kitaip. Sakykim, amerikiečiai ir rusai, jie viską sudeda. Deda klausimą, vadinamą, pirminį ir yra antriniai klausimai. Suprantat, kaip čia žiūrėti šitą dalyką?

KL. Bet galimybė, kad penki klausimai yra?

V. SALDŽIŪNAS. Gali būti, gali būti. Suprantat, čia yra tiek metodologijų, aš visų netgi nežinau. Aš žinau daug, bet visko neįmanoma žinoti.

KL. Gerai, o procentaliai patikimumas, sakykit, mums tie apklaustieji pasakė, jog jeigu žmogus kaltas, patikimumas galima iki 90 %, jeigu žmogus nekaltas nekaltą apkaltinti galima iki 30 %. Jūsų patirtis ką sako?

V. SALDŽIŪNAS. Čia viskas priklauso nuo metodikos. Yra metodikos, vadinamos, savaitės pabaigoje daviau interviu kažkur tai, yra metodikos, vadinamos kontrolinių klausimų, kur

naudojami ()* kontrolės klausimai. Tenai ta metodika yra paremta tuo, kad yra lyginami klausimai relevantiniai, tai yra svarbūs klausimai ir kontroliniai. Pagal šią metodiką išeina maždaug taip, ten yra taip, pagauti kaltą maždaug 98 % ir taip toliau. Nekaltą, ten yra tam tikros problemos, aš prieš dešimt metų šitos metodologijos atsisakiau, nes man kildavo abejonių, aš buvau pats asmeniškai netikras *būdavau išvada (*)*. Moksliniuose straipsniuose rašo įvairiai, bet ten labai įdomiai skaičiuoja tuos procentus ir aš turiu tam tikrų abejonių su tais autoriais.

KL. Bet jūs pripažįstate, kad (...)

V. SALDŽIŪNAS. Jo. Dėl kaltumo. Dėl nekaltumo ten yra žymiai žemesni procentai. Dėl 30 % aš negirdėjau, aš girdėjau, kad ten gali būti 60-70 %. (...)

KL. Bet dabar klausimas buvo (...) dėl kaltumo, ar dėl nekaltumo?

V. SALDŽIŪNAS. Jeigu yra čia *tokia (*)* formuluotė. Aš, pavyzdžiui, dirbu kita metodologija.

KL. Atsiprašau, aš noriu klausimą konkretų. Dabar kaip, jūsų manymu, kai buvo užduodami klausimai pareigūnams, čia FNTT. Čia klausimas buvo dėl kaltumo?

V. SALDŽIŪNAS. Aš nežinau.

KL. Jūs nežinote?

V. SALDŽIŪNAS. Iš kur aš galiu žinoti? Čia yra slaptas dokumentas. (...) Niekas nesidalina šita informacija. (...) Sutikite. Aš net, ponai, nežinau, su kokia metodologija jie dirba, nes jie dirba savo, mes dirbam savo.

KL. Aš noriu klausimą užduoti. Tarkim, inspektavimas to tyrimo, kuris buvo atliekamas, tiek pirmas, tiek antras, ar jis yra galimas ir jeigu taip, tai kas į atliktų, ar būtų galima įvertinti?

V. SALDŽIŪNAS. Yra labai sudėtinga. Iškart pasakysiu *iš savo patirties (*)*. Yra dalykai užprotokoluoti, pavadinkim, na, kaip pavadinti užprotokoluoti, tai reiškia yra kompiuteryje įrašyta diagrama, visa kita, bet poligrafologas pilną vaizdą dar stebi, jau kaip žmogus įeina, kaip jis elgiasi. Po to ten yra tokie faktoriai. Poligrafologas turi nuspausti mygtuką, kada užduoda klausimą ir atleisti, sakykim, kai jis baigia ir po to žymėti atsakymą to kliento, pavadinkim. Žmogus yra ne geležinis ir aš pats asmeniškai žinau, kad aš kartais padarau mažytę klaidą šioje vietoje. Aš, sakykim, kažkaip tą pasižymiu, po to ateičiai, kad žinočiau, visa kita, jeigu kitas darė, aš to galiu nežinoti, supraskite ir analizė, jau bus nepilnas vaizdas. Jeigu ekspertuočiau, aš negalėčiau *objektyviai (*)* atlikti. Sutikit. Pirmas dalykas. Antras dalykas. Kitas ekspertas turi žinoti ir mokėti tą metodologiją, būti įsisavinęs, čia irgi yra problemos, nes gali visai kita metodika būti.

KL. Aurelija.

KL. Atsiprašau labai, jūs negalite pasakyti, kas pasirašo po tyrimo rezultatais? Ta prasme ar ir operatorius, ir poligrafas, ar tik poligrafologas. Ir ar poligrafologas, dabar lyg ir bandėte atsakyti, paskutiniais sakiniais, ar turi dalyvauti tyrimo metu ar ne.

V. SALDŽIŪNAS. Palaukit. Jūs nepainiokite. Poligrafologas ir operatorius. Aš tik įvardijau, kad tarp jų skirtumas, *kaip (*)* specialistų. Čia tas pats vienas žmogus dirba. Jis gali vienas dirbti. Jis vienas *turi (*)* pasirašyti. Kriminaliniuose dalykuose man kartais asistuoja tyrėjas arba iš policijos atstovas, jis padeda. Vienam žmogui būna sunku dirbti, kadangi jis dalyvavo, jis irgi pasirašo, kaip dalyvis ir kaip padėjėjas tų sudarymo klausimų ir visa kita.

KL. Operatorius ir poligrafologas tas pats?

V. SALDŽIŪNAS. Dalyvauja kartais ir advokatas, mes leidžiam. Dalyvauja ir prokuroras. Mes tą leidžiam, nes kam drausti žmogui (...) *galimybę apsiginti (*)*

KL. Bet čia yra tas pats asmuo poligrafas ir operatorius?

V. SALDŽIŪNAS. Taip, aš tik įvardijau kvalifikaciją, koks skirtumas tarp jų gali būti.

KL. Ar teismas gali priimti sprendimą, kad kažkas privalomai būtų patikrintas?

V. SALDŽIŪNAS. Ar tokio sprendimo negirdėjau, dar Lietuvoje nebuvo.

KL. O ar teismas atsižvelgia į rezultatus?

KL. Tai sakė. (...)

V. SALDŽIŪNAS. Taip, buvo įvairių bylų. Sakau, įvairiai, kai kur atsižvelgia, bet mane nustebino kai kuriuose, suprantate, buvo tokių dalykų, kur trūko teismui dalykų ir jie vadovavosi tik šituo sprendimu, bet būna tokių atvejų, pavyzdžiui, lavonas rastas, tai manęs į teismą jau nekviestė, todėl, kad jau lavoną rado, jau viskas įrodyta, tai kam mane kviešti. Daiktiniais įrodymais patvirtinta, suprantat (...) Ir dar ką norėčiau (...)

KL. Aš pabaigsiu klausimą.

V. SALDŽIŪNAS. Jeigu norite aš jums pasakysiu taip, aš sakyčiau taip, kad vis dėlto viskas eina per žmogaus prizmę, žmogaus nėra ideali mašina. Supraskite, jisai šiandien vienaip jaučiasi, kitą dieną kitaip. Neatmeskite šito. Gali būti atsitiktiniai kažkokie momentai. Ir aš todėl, kai manęs teisme klausia ar tik tuo vadovautis, aš visada sakau už tai, kad turi būti pilnas kompleksas *priemonių (*)*. Jeigu sutampa, tai šitą mozaiką, tada geriausia. Turi būti dalis to komplekso viso tyrimo. Geriausia. Nes vien vadovautis poligrafu, aš asmeniškai, sakyčiau, jeigu kitos išeities nėra, taip. Bet jeigu yra galimybė kitais būdais patikrinti, aš skaitau būtina.

KL. Pabaigsiu klausimą. O treniruotas žmogus gali išmokti apgauti poligrafą arba pasitreniruoti apgauti?

V. SALDŽIŪNAS. Amerikiečiai mano, kad rusai savo laiku KGB ruošdavo savo žmones poligrafą praeiti, ypač po to, kai tenai labai daug jų žmonių įkliuvo iš *VDR*, rusai (*) pradėjo ruošti savo žmones. Jie sakydavo oficialiai, kad poligrafas neveikia, bet slaptai pas save turėjo skyrių, kur ruošė žmones. Bet amerikiečiai sako, kad po pusės metų netreniruotumo pradingsta šiek tiek tie įgūdžiai. Tai vienas momentas. Aš nuo savęs pridėsiu. Jie gali ruošti galbūt vienai metodikai, o jeigu jį tikrins su kita metodika, čia gali būti problemų. Tik dar vienas, pasakysiu dalykas. Bent jau taip amerikiečiai sako, kurie moko, kad poligrafologas poligrafologo nerekomenduoja tirti, nes tuomet jau gaunasi prietaisas šone, principu *kovoja*(*) dvi asmenybės jau tada.

KL. Valdemaras.

KL. Aš negalėsiu paklausti?

KL. Man toks klausimas, šitie tiriamieji, vienas iš tiriamųjų pradėjo ten nepatenkintas būti klausimais, nors iš pradžių kažkaip turi būti atmosfera tokia pasitikėjimo, kad turi būti kokie atsakymai: taip, ne ar, ko jūs čia klausiat, neaiškus klausimas, ar ką tenai, man nepatinka tas klausimas, ar kaip, ta sistema? (...) Ne, taip ne, trumpai ar ten galima išvedžioti?

V. SALDŽIŪNAS. Pagal metodikas, bet kurias metodikas. Klausimus poligrafologas turi suformuluoti taip, kad žmogui būtų aišku. Supraskite, jeigu jis nesupras to klausimo, interpretavimas gali būti įvairus. Tai čia jau pirma užduotis. Jeigu yra dviprasmiškumas arba klausime yra dvigubas klausimas, tai bus neaišku į kurią dalį buvo ta reakcija išmatuota. Sutinkate? Tai čia yra poligrafologo užduotis pirma (...)

KL. Tai jis atsakinėja taip – ne?

V. SALDŽIŪNAS. Žiūrėkite, aš prieš metus pakeičiau savo metodiką, anksčiau aš *reikalaudavau atsakyti* (*) tik taip ir ne. Bet būna kartais taip, pagal mano metodiką žmogus natūraliai atsako „aš nežinau“ ir aš neprieštarauju. Pasirodo Japonai jau taip seniai daro, tik aš *to* (*) nežinojau. Aš sužinojau, perėmiau, jiems leidžia sakyti, žinoma vienu žodžiu. Nieko nepadarysi, žmogus ne automatas, jis negali visą laiką save įsitempęs kontroliuoti, ir sakyti „taip“ ir „ne“, kai jam peršasi automatiškai kitas atsakymas. Pagal mane aš leidžiu taip daryti, kitos metodikos neleidžia. Sakau, japonai dar leidžia.

KL. Stanislovai.

KL. Sakė, kad yra rekomenduojančios išvados ir iš jūsų kalbos mes matome, kad vis dėlto žmogus yra aukščiausio lygio aparatas, prie jo dėžutė yra kaip priedas.

V. SALDŽIŪNAS. Juoda dėžutė, žmogus juoda dar *niekas (*)*, nežino kas ten yra *žmogaus galvoje (*)*.

KL. Vis tiek jūs teisingai sakėte, kad stebite nuo atėjimo, nuo elgesio žmogaus, ir klausimų uždavimas yra labai svarbus, čia vis dėlto yra rekomendacija ir vadovautis galutinėm išvadom, priimant sprendimus, turi vadovas, ministras ir kiti.

KL. Nežinau, kaip sakykim pas jus, kai atliekamas tyrimas, tiriamasis, išvadas pasirašo, žino tas išvadas, kaip toliau tas procesas, ar jis paprasčiausiai apklausiamas ir tuo pasibaigia viskas.

V. SALDŽIŪNAS. Mano praktikoje yra taip, kadangi jis daugiausiai dirbo su kriminaliniais dalykais, tai mes darome taip, kadangi užsakovas yra arba prokuratūra, arba policija, tai jeigu manęs klausia, pirmas dalykas, aš iš karto atsakymų pasakyti negaliu, todėl kad aš *privalau(*)* dar atsisėsti ir analizuoti. Aš galiu sau susidaryti *pirminį (*)* vaizdą, bet dar galutinio negaliu, man dar reikia paanalizuoti, pasėdėti, net susigulėti, aš *padarau per porą dienų ar daugiau dienų (*)*. Aš atiduodu tą išvadą užsakovui, kaip užsakovas elgiasi, jo teisė.

KL. Aurelija.

KL. Mano klausimai praktiškai jau paklausė. Kiek jums laiko reikia paskui tuos tyrimus apibendrinti.

V. SALDŽIŪNAS. Priklauso nuo sudėtingumo, kaip sekasi. Kartais *išvados (*)* būna labai aiškos, pavyzdžiui jeigu ypač nekaltas žmogus, dažnai matosi iš karto.

KL. Preliminariai iš karto (...)

V. SALDŽIŪNAS. Beje, grubiai pavartoju žodį, kaltas ne kaltas. Aš tik supaprastinau šitą dalyką, atleiskite. Bet jau negalime suklysti. Bet jeigu žmogus įtariamasis, ta prasme, pagal *gautas (*)* reakcijas, aš jau matau, kad yra problemos, aš turiu ilgiau pasėdėti ir pasitikrinti, ir paanalizuoti.

KL. Preliminariai iš karto, 8.30 val. pradėjo tyrimą, 12.00 val. baigiate ir pasako, kad preliminariniai tavo išvada yra neigiama. Taip galite pasakyti?

V. SALDŽIŪNAS. Neigiama, sunkiau. Kad jis ne prie ko, aš galiu greičiau pasakyti, man geriau matosi. Čia nuo metodikos priklauso. Yra metodikos, pagal kurias tyrimas trunka beveik visą dieną, yra tokios metodikos, kiek aš girdėjau, aš jomis nedirbu,. Mano pasiruošimas ilgesnis yra, bet matavimas trunka apie valandą.

KL. Pasiruošimui kiek laiko?

V. SALDŽIŪNAS. Gali būti savaitė, dvi, arba pusę metų. Buvo ir ne toks atvejis, nes rinko papildomus duomenis policija, man reikėjo papildomų duomenų ir jie rinko. Nukrito mano

mintis, norėjau pasakyti tai, kad po valandos tyrimo *poligrafu* (*) pavargsta principas tas žmogus, jo reakcijos gali pasidaryti jau neadekvačios, nuovargis veikia, pavargsta ir tas darbuotojas, kuris dirba. Reikalingos tam tikros pertraukos, todėl aš stengiuosi, kad truktų valandą, ne ilgiau, pats matavimas, aš sakau, apie patį matavimą *poligrafu* (*).

KL. Rimantas.

KL. Aš irgi kaip eksperto, kadangi tas poligrafas yra tam tikra tikimybė, turi savo tikimybę. Bet jeigu, kokia tikimybė, šiuo atveju buvo tirtos dvi institucijos, vienas pareigūnas, kitas. Vis tiek jis kažkaip vertina tuos dalykus, ar ta nustatymo tikimybė nustatymo išauga, ir kiek ji maždaug (...)

V. SALDŽIŪNAS. Jeigu pasitvirtina, teoriškai, jūs patys sutikite, turėtų išaugti.

KL. Specialisto vertinimu, ant kiek tai išauga?

V. SALDŽIŪNAS. Atleiskite, aš vėl sakiau, aš nežinau tų specialistų kvalifikacijos, mes dirbame atskirai, nežinau kokius jie darbus padarę, mes kartu nedirbome. Atleiskite, aš negaliu vertinti to, ko aš nežinau.

KL. Aš norėčiau pasitikslinti. O jūs žinote, turite tokios informacijos, kokiom metodikom dirba VSD.

V. SALDŽIŪNAS. Neturiu.

KL. Neturite jokios, visiškai nežinote.

V. SALDŽIŪNAS. Tai yra slapti dalykai ir jie neafišuoja, ir tai būtų nusižengimas iš jų pusės. Jie uždariau dirba.

KL. Mano trumpas pasitikslinimas. Antrasis departamentas mums sakė, kad KAM jie su klausimais iš anksto supažindina prieš keletą dienų, aptaria visus klausimus.

V. SALDŽIŪNAS. Čia jų metodika gali būti tokia.

KL. Ta prasme, tai gali būti taikoma.

V. SALDŽIŪNAS. Gali būti taikoma.

KL. Bet nėra privaloma pagal įstatymą?

V. SALDŽIŪNAS. Ne. Priklauso, kokios jie metodikos laikosi. Ir čia negalima ginčytis, ne ginčo objektas.

KL. Kolegos, aš manau, kad mes (...) Nekamuokime daugiau mūsų pašnekovo.

KL. Užtenka trijų mėnesių kursų ir gali jau dirbti poligrafistu?

V. SALDŽIŪNAS. Yra ir trumpesnių.

KL. (...) kažkokio nereikia, aukštojo mokslo ar dar kažko.

V. SALDŽIŪNAS. Aukštasis privalomas. Toks trumpos rekomendacijos, kur amerikoni išsake, kad aukštasis išsilavinimas, gyvenimo patirtis, gerai būtų, kad žmogus dirbęs arba psichologu, arba tyrėju, bet *ir tai (*)* nebūtina.

KL. Labai ačiū jums. Nelaikome ilgiau. Penkias minutes pailsime.